

Р. П. Зорівчак

Розумний Ярослав Григорович

РОЗУМНИЙ Ярослав Григорович (06. 09. 1925, с. Вичулки, нині Гончарівка Чортківського р-ну Тернопільської обл. — 08. 12. 2013, м. Вінніпег, Канада) — літературознавець, мовознавець. Дійсний член НТШ (1987). Почесний професор Національного університету «Києво-Могилянська академія» (1996). Шевченківська медаль Конгресу українців Канади (1995). Навчався у гімназії в Станіславі (нині Івано-Франківськ, 1939—44), закінчив Українську католицьку семінарію в м. Кулемборг (Нідерланди, 1950). Від 1951 — у Канаді. Студював славистику в Оттавському університеті, де здобув ступінь доктора (1968). Викладав українську і російську мову та літературу в Лаврентійському (м. Седбурі, Канада, 1960—63), Західномічиганському (м. Каламазу, США, 1963—64) та Манітобському (м. Вінніпег, 1964—95; у 1976—90 — завідувач факультету славистики) університетах. Читав курси лекцій в Оттавському (1972), Українському католицькому (Рим, 1987), імені Маккворі (Сідней, Австралія, 1990), Українському вільному (м. Мюнхен, Німеччина, 1993—96; у 1995—96 — декан філософського факультету) університетах. Президент УВАН у Канаді (1978—91). Член Об'єднання українських письменників «Слово». Автор і співавтор, редактор та співредактор книг, автор статей і рецензій з питань української мови й літератури українською, англійською та ін. мовами. Глибоко вивчав творчість Т. Шевченка, опублікував низку шевченкознавчих досліджень. У статті «Поет, розп'ятий на "ізмах"» розглянув його творчу філософію й естетику, у розвідці «Повернення символу: Шевченкова Катерина в сучасній українській літературі» зробив спробу довести, що Катерина в поглядах поета асоціюється з Україною, із занепадом народу в період після Гетьманщини. У розвідках, присвячених поемі «Москалева криниця» (обом редакціям), обґрунтував думку про Шевченковий сміх над Максимом та його криницею і, водночас, трагічну актуальність поеми, сюжет якої, на

його думку, побудовано за законами байронічної поеми. Публікації Р. охоплюють дослідження української літератури доби Середньовіччя, джерел «Лексикону» Памва Беринди (1627), стилів української полемічної літератури (Л. Кревзи й З. Копистенського), впливів Г. Сковороди в українській поезії, творчості М. Шашкевича, Лесі Українки (теми Дон Жуана в «Камінному господарі»), І. Франка, В. Стефаника, шістдесятників (І. Драча, М. Вінграновського, Л. Костенко, В. Підпалого) та поетів Нью-Йоркської групи (Е. Андієвської, Б. Рубчака та ін.). Автор розвідок з методики викладання української мови («Про підручники української мови», 1978) та рецензій на окремі підручники. В його шану видано англomовний збірник «Creating a Modern Cultural Space» («Створюючи сучасний культурний простір», Едмонтон, 2000). Гасла про Р. вміщено в довідник «Who is Who in the World» (1998—2004).

Основні твори

Естетичні погляди Шевченка на візантинізм і німецький ідеалізм // Сучасність. 1973. № 7/8; Проблеми людських взаємин у «Камінному господарі» Лесі Українки // Слово. 36. 5. Едмонтон, 1973; Byzantinism and Idealism in the Aesthetic Views of Taras Shevchenko // Canadian Slavonic Papers [Edmonton]. 1977. Vol. 19, № 2; Повернення символу: Шевченкова Катерина в сучасній українській літературі // Сучасність. 1986. № 3; Героїка та антигероїка: Тема війни в поезії шістдесятників і Нью-Йоркської групи // Там само. № 11; Улас Самчук (1905—1987) // Там само. 1987. № 12; The Return of a Symbol: Shevchenko's Kateryna in Contemporary Soviet Ukrainian Literature // Working Order. Essays presented to G. S. N. Luckyj. Edmonton, 1990; Чи вичерпано «Москалеву криницю»? // Світи Тараса Шевченка. Т. 1. Нью-Йорк; Л., 1991; Москалева криниця оком іронії // Тисячоліття християнства в Україні, 988—1988. Вінніпег, 1991; Чи ми ще зійдемося знову? Кирило-Методіївське братство з перспективи 150 років // Сучасність. 1998. № 12; Москаль і москальство в Шевченковій поезії // Там само. 2001. № 9; Поет, розп'ятий на «ізмах» // Світи Тараса Шевченка. Т. 2. Нью-Йорк; Л., 2001.

Рекомендована література

1. Соболев В. Ярослав Розумний (1925—2013) // Studia Polsko-Ukrainskie [Warszawa]. 2015. № 2.

Бібліографічний опис:

Розумний Ярослав Григорович / Р. П. Зорівчак// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-882236>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).